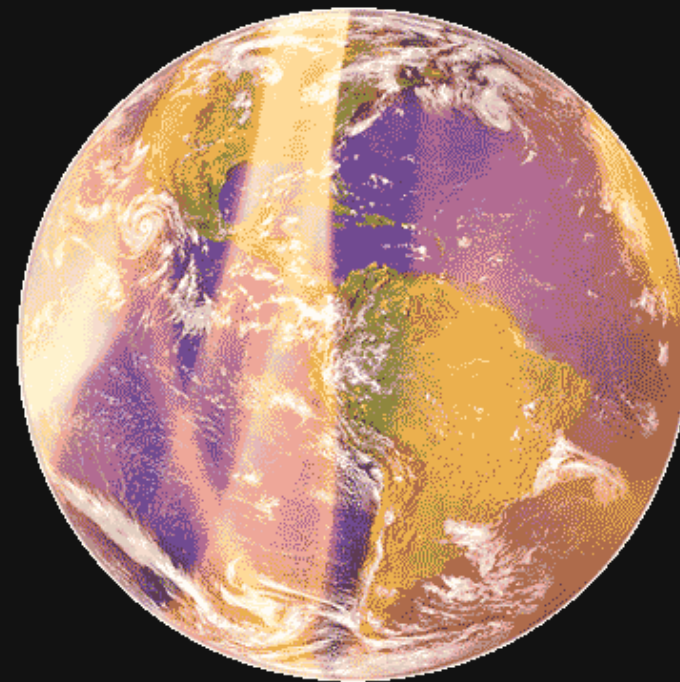

Zasada 3 x R

jako podstawa efektywnego gospodarowania odpadami

Start

Interreg

Co-funded by
the European Union

YSKOR

Czechia - Poland

PROJEKT PT. "EKOSĄSIEDZI" JEST WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO ORAZ Z BUDŻETU PAŃSTWA RP.
CEL PROJEKTU: UTRWALANIE ZAWIĄZANEJ WSPÓŁPRACY POGRANICZA POPRZECZ REALIZACJĄ DZIAŁAŃ UKIERUNKOWANYCH NA KSZTAŁTOWANIE
PROŚRODOWISKOWYCH POSTAW, POPRZECZ WSPIERANIE (ALE NIE NARZUCANIE) PODEJMOWANIA DECYZJI NAD ZMIANĄ STYLU ŻYCIA NA BARDZIEJ ZRÓWNOWAŻONY.

Spis treści

Gospodarka Obiegu
Zamkniętego

Odpady w naszym
życiu

Zasada 3 x R

Prawidłowa segregacja
odpadów

Punkty Selektywnego
Zbierania Odpadów

Gospodarka obiegu zamkniętego

Gospodarka Obiegu Zamkniętego (GOZ)

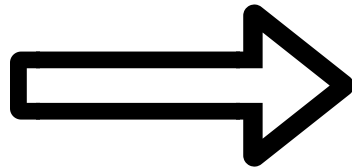

GOZ to system gospodarczy w którym produkty, materiały i surowce powinny pozostawać w obiegu tak długo, jak to możliwe. GOZ dąży do ograniczenia zużycia surowców i materiałów oraz obniżenia emisji i energochłonności procesów, a odpady – jeżeli już powstaną – powinny być traktowane jako surowce wtórne, które można poddać recyklingowi, przetworzyć i ponownie wykorzystać.

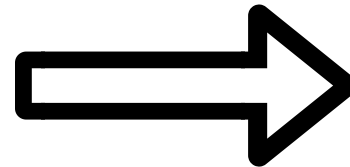
Gospodarka Obiegu Zamkniętego (GOZ) vs Gospodarka Linearna (tradycyjna)

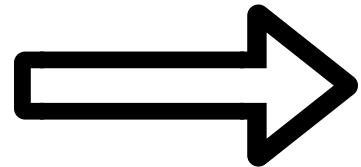
Wyprodukować

Użyć/Wykorzystać

Wyrzucić

Gospodarka Obiegu Zamkniętego (GOZ) vs Gospodarka Linearna (tradycyjna)

Gospodarka obiegu zamkniętego i gospodarka linearna różnią się fundamentalnie podejściem do zasobów i odpadów. W tradycyjnej gospodarce linearnej dominujący model opiera się na zasadzie "weź, wyprodukuj, wyrzuć". Oznacza to, że surowce są pozyskiwane, przetwarzane w produkty, a po ich wykorzystaniu odpady są usuwane, co prowadzi do marnotrawstwa zasobów i negatywnego wpływu na środowisko.

Z kolei gospodarka obiegu zamkniętego dąży do minimalizacji odpadów poprzez ponowne wykorzystanie zasobów. W tym modelu produkty są projektowane w taki sposób, aby mogły być używane przez dłuższy czas, a po ich zakończeniu można je łatwo naprawić, przetworzyć lub zrecyklingować. Materiały krążą w obiegu, co zmniejsza konieczność wydobywania nowych surowców i ogranicza wpływ na środowisko. Zamiast traktować odpady jako nieunikniony produkt końcowy, gospodarka obiegu zamkniętego postrzega je jako potencjalne zasoby do ponownego użycia.

Odpady w naszym życiu

350 kg

Tyle odpadów wytwarza każdy z nas w ciągu roku

1,7 mln

Tyle ton odpadów wytwarzają rocznie mieszkańcy województwa śląskiego

> 40%

Ponad 40% naszych odpadów trafia na składowiska zamiast do recyklingu

Dlaczego wytwarzamy tak dużo odpadów?

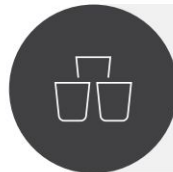
Kupujemy za dużo – promocja, okazja, wyprzedaż, więc kupujemy, nawet jeżeli czegoś zupełnie nie potrzebujemy. **99%** zakupionych przedmiotów wyrzucamy w ciągu **6 miesięcy!**

Marnujemy żywność, nawet **9 mln ton rocznie!** W ciągu miesiąca 4-osobowa rodzina wyrzuca jedzenie o wartości **ok. 200 zł.**

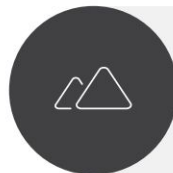
Wyrzucamy, zamiast naprawić lub oddać innym – drobna awaria, niewielka rysa czy pęknięcie – zabawki, sprzęty czy meble od razu lądują w koszu. W ten sposób nie tylko zaśmiecamy środowisko, ale też tracimy pieniądze.

Wszystko pakujemy w woreczki, pudełka, torebki, które zaraz po otwarciu trafiają na śmietnik.

Stosujemy produkty jednorazowego użytku – butelki PET, puszki, pieluchy jednorazowe, woreczki. Niestety, nasza wygoda to koszty nie tylko finansowe, ale i środowiskowe. Torebki foliowe czy plastikowe butelki rozkładają się nawet **kilkaset lat.**

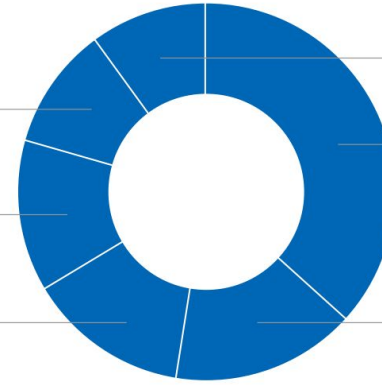
Ponad 40% naszych odpadów trafia na składowisko, a więc nie może zostać poddana recyklingowi. W ten sposób tracimy cenne surowce i możliwość ponownego przetworzenia wielu materiałów.

Dlaczego marnujemy żywność?

Niewłaściwe przechowywanie żywności – **9%**

Zbyt duże porcje (w przypadku dań restauracyjnych) – **10%**

Zakup złego jakościowo produktu – **12%**

Przegapienie terminu przydatności do spożycia – **34%**

Zbyt duże zakupy – **15%**

Zakup niesmacznego produktu – **13%**

źródło: Raport „Nie marnuj jedzenia – 2017” Wyniki badania CAPIbus dla FEDERACJI POLSKICH BANKÓW ŻYWNOSCI

Żywność

Do najczęściej wyrzucanych produktów należą:

PIECZYWO – 51%

WĘDLINY – 39%

WARZYWA – 33%

OWOCE – 32%

ZIEMNIAKI – 17%

JOGURTY – 16%

DANIA GOTOWE – 14%

Zasady niemarnowania żywności:

PLANOWANIE

OGRANICZANIE

PRZECHOWYWANIE

PRZETWARZANIE

Jak to zmienić?

3 x R

Zasada 3 x R

Zasada 3 x R, czyli Reduce, Reuse, Recycle, to kluczowe podejście w zarządzaniu odpadami, mające na celu zminimalizowanie negatywnego wpływu na środowisko.

Pierwszy element, "Reduce" (ogranicz), polega na ograniczeniu ilości wytwarzanych odpadów poprzez zmniejszenie konsumpcji oraz wybieranie produktów, które są trwalsze i generują mniej opakowań. Działania te mają na celu zmniejszenie zapotrzebowania na nowe zasoby i ograniczenie ilości odpadów.

Drugi element, "Reuse" (użyj ponownie), zachęca do ponownego wykorzystywania produktów i materiałów zamiast ich wyrzucania po jednokrotnym użyciu. Przykłady to używanie wielokrotnych opakowań, naprawa zepsutych przedmiotów czy wykorzystanie starych materiałów w nowy sposób.

Trzeci element, "Recycle" (recykling), polega na przetwarzaniu odpadów w nowe materiały lub produkty. Dzięki recyklingowi można odzyskać wartościowe surowce, co zmniejsza potrzebę ich wydobycia i przetwarzania, a także redukuje ilość odpadów trafiających na składowiska.

**3 x R czyli
odpowiedzialny
konsument**

Reduce - ogranicz

Kupujmy odpowiedzialnie – jeżeli nie potrzebujemy kilku takich samych przedmiotów czy produktów spożywczych, zrezygnujmy z kolejnych, nawet jeżeli kusi nas atrakcyjna promocja. **99% przedmiotów wyrzucamy w ciągu 6 miesięcy od zakupu.**

Czy na pewno musimy drukować każdy dokument lub e-mail? Bez problemu możemy przecież skorzystać z tabletu, smartfona czy laptopa.

Rezygnujmy z niepotrzebnych opakowań.

Czy nasza lodówka musi pękać w szwach? Rocznie Polacy marnują **aż 9 mln ton żywności**, czyli ok. 200 zł miesięcznie na rodzinę 4-osobową.

Reuse - użyj ponownie

Czy każdy stary, lekko zniszczony mebel lub sprzęt kuchenny jest bezużyteczny? Zdecydowanie nie! Sprzęty możemy naprawić, odświeżyć czy też przekazać je nowym właścicielom – **w ten sposób dajemy im nowe, dłuższe życie.**

A co z ubraniami? Czy zmieniająca się moda sprawia, że musimy wyrzucać ubrania? Przechowajmy je, aż moda wróci lub – najlepiej – przekazmy je innym. Osób potrzebujących przecież nie brakuje.

Czy na pewno potrzebujemy jednorazowych opakowań do każdego produktu spożywczego? Torebka foliowa, plastikowa butelka czy jednorazowy kubek na kawę rozkładają się kilkaset lat, a przecież wyrzucamy je od razu po zużyciu – **stosujemy opakowania i torby wielokrotnego użytku.**

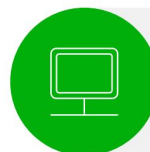
Stare przedmioty można też wykorzystać w zupełnie nowy sposób. Sukienka uszyta z ubrań babci? Lampa ze starej butelki czy meble z palet – dlaczego nie? To jak wykorzystasz odpady, zależy tylko od Twojej wyobraźni. **Upcycling daje Ci nieograniczone możliwości.**

Recycle - poddaj recyklingowi i odzyskaj

Butelki PET, puszki po napojach, papier, szkło – to wszystko nadaje się do ponownego przetworzenia i wykorzystania. Pamiętajmy jednak, że tylko właściwie posegregowane odpady zostaną poddane recyklingowi.

Każda wykorzystana ponownie szklana butelka to oszczędność energii potrzebnej do oświetlenia pokoju żarówką przez 4 godziny. Z 35 butelek PET można wyprodukować bluzę z polaru. Plastik może być też przetwarzany na ubrania specjalistyczne lub sportowe, namioty, plecaki czy buty. Aby uratować jedno drzewo, wystarczy 59 kg makulatury.

Elektrośmieci – zużyte urządzenia elektroniczne oraz sprzęty RTV i AGD oddajemy do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów, gdzie zostaną przekazane do specjalnych zakładów, zajmujących ich rozbiórką na elementy, które mogą zostać poddane recyklingowi.

Niektóre surowce wykorzystywane w elektrośprzętach, takie jak miedź, złoto czy rzadko spotykane metale musimy odzyskiwać, gdyż ich światowe zasoby są niewielkie lub trudne w wydobyciu.

Resztki warzyw czy owoców, skoszona trawa, liście czy drobne gałęzie to odpady biodegradowalne, które podlegają naturalnemu rozkładowi. Te odpady segregujemy lub umieszczamy w kompostowniku. Z czasem zamieniają się w pożyteczny, ogrodowy nawóz.

Jeżeli bioodpadów mamy naprawdę dużo, mogą one zostać wykorzystane jako surowiec do produkcji biogazu, którym ogrzane zostaną nasze domy.

A co z zanieczyszczonym plastikiem, zatłuszczonym papierem, pieluchami czy innymi produktami, nienadającymi się do segregacji czy ponownego wykorzystania? No cóż, one też nie muszą skończyć na składowisku.

Odpady te mogą trafić do spalarni, gdzie po spaleniu w odpowiednich warunkach zmieniają się w tanią i przyjazną dla środowiska energię odnawialną, która może zostać wykorzystana do ogrzania naszych domów, czy zasilania samochodów elektrycznych.

Zasady prawidłowej segregacji odpadów

Metale i tworzywa sztuczne

Należy wrzucać:

- plastikowe butelki po napojach
- plastikowe opakowania po produktach spożywczych
- opakowania wielomateriałowe (np. kartony po mleku i sokach)
- opakowania po środkach czystości i kosmetykach (np. opakowania po proszkach, kosmetykach, paście do zębów)
- plastikowe torby, worki, reklamówki, inne folie
- aluminiowe puszki po napojach i sokach
- puszki po konserwach
- folię aluminiową
- metale kolorowe
- kapsle, zakrętki od słoików

Nie należy wrzucać:

- butelek i pojemników z zawartością
- opakowań po lekach i zużytych artykułów medycznych
- zatłuszczonych opakowań
- części samochodowych
- plastikowych zabawek
- zużytych baterii i akumulatorów
- puszek i pojemników po farbach i lakierach
- zużytego sprzętu elektronicznego i AGD
- opakowań po olejach silnikowych

Papier

Należy wrzucać:

- opakowania z papieru, karton, tektura
- gazety i czasopisma
- katalogi, ulotki
- papier szkolny i biurowy
- zadrukowane kartki
- zeszyty i książki
- torby i worki papierowe

Nie należy wrzucać:

- ręczników papierowych i zużytych chusteczek higienicznych
- papieru lakierowanego i powlekanego folią
- papieru zatłuszczonego lub mocno zabrudzonego
- kartonów po mleku i napojach
- papierowych worków po materiałach budowlanych
- tapet
- pieluch jednorazowych oraz innych produktów higienicznych
- zatłuszczonych naczyń jednorazowych z papieru

Szkło

Należy wrzucać:

- butelki i słoiki po napojach i żywności (w tym butelki po olejach)
- szklane opakowania po kosmetykach

Nie należy wrzucać:

- ceramiki, doniczek, porcelany, fajansu, kryształów
- szkła żaroodpornego
- monitorów
- termometrów i strzykawek
- zniczy z zawartością wosku
- żarówek i świetlówek
- reflektorów
- opakowań po rozpuszczalnikach
- luster
- szyb okiennych

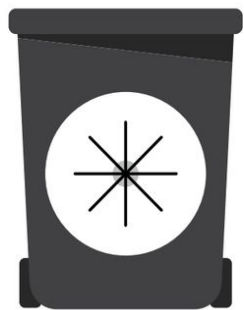
Odpady biodegradowalne

Należy wrzucać:

- resztki warzyw i owoców (w tym obierki itp.)
- gałęzie drzew i krzewów
- skoszona trawa i liście
- trociny
- niezaimpregnowane drewno
- resztki jedzenia
- zwiędłe kwiaty

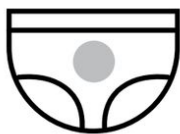
Nie należy wrzucać:

- kości zwierząt
- oleju jadalnego
- odchodów zwierząt
- popiołu węglowego
- drewna impregnowanego lub malowanego
- płyt wiórowych, płyt MDF
- ziemi, doniczek i kamieni

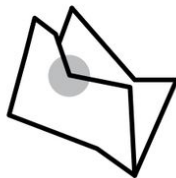

Odpady zmieszane

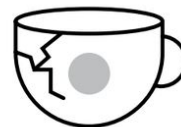
Do pojemnika na odpady zmieszane wrzucaj tylko to, czego nie da się odzyskać.

higieniczne, kosmetyczne

zatłuszczony papier

porcelana, fajans, ceramika

PSZOK
czyli Punkt
Selektywnego
Zbierania Odpadów
Komunalnych

PSZOK

ODPADY Z PAPIERU

ODPADY BUDOWLANE

ODPADY ZE SZKŁA

ODPADY WIELKOGABARYTOWE,
OPONY

ODPADY Z TWORZYW
SZTUCZNYCH

ZUŻYTY SPRZĘT
ELEKTRYCZNY
I ELEKTRONICZNY

ODPADY Z METALU

ZUŻYTE BATERIE
I AKUMULATORY
MAŁOGABARYTOWE

ODPADY
BIODEGRADOWALNE

ODPADY NIEBEZPIECZNE,
PRZETERMINOWANE LEKI

PSZOK

PSZOKi, czyli Punkty Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych, to specjalne miejsca, w których mieszkańcy mogą bezpłatnie oddawać różnego rodzaju odpady komunalne, które nie powinny być wrzucane do standardowych pojemników na śmieci. PSZOKi są częścią systemu gospodarki odpadami w Polsce i odgrywają kluczową rolę w prawidłowym zarządzaniu odpadami oraz ochronie środowiska.

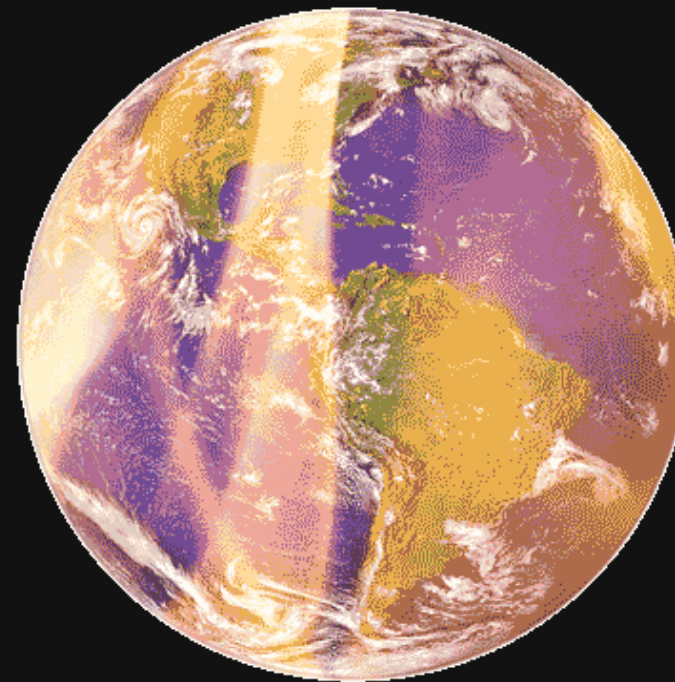
W PSZOKach można oddawać m.in. odpady problematyczne, takie jak zużyte baterie, chemikalia, elektrośmieci, wielkogabarytowe odpady, zużyte opony czy odpady budowlane i remontowe. Niektóre PSZOKi przyjmują również odpady zielone, jak liście czy gałęzie, oraz tekstylia.

Celem PSZOKów jest ułatwienie mieszkańcom segregacji i bezpiecznego pozbywania się odpadów, które mogą być szkodliwe dla środowiska lub trudne do utylizacji w standardowym systemie wywozu odpadów. Dzięki temu, odpady te mogą być odpowiednio przetworzone lub zutylicowane, co przyczynia się do zmniejszenia ilości odpadów trafiających na składowiska oraz zwiększenia poziomu recyklingu.

Zasada 3 x R

jako podstawa efektywnego gospodarowania odpadami

Dziękujemy!

Interreg

Co-funded by
the European Union

YSKOR

Czechia - Poland

PROJEKT PT. "EKOSĄSIEDZI" JEST WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO ORAZ Z BUDŻETU PAŃSTWA RP.
CEL PROJEKTU: UTRWALANIE ZAWIĄZANEJ WSPÓŁPRACY POGRANICZA POPRZECZ REALIZACJĄ DZIAŁAŃ UKIERUNKOWANYCH NA KSZTAŁTOWANIE
PROŚRODOWISKOWYCH POSTAW, POPRZECZ WSPIERANIE (ALE NIE NARZUCANIE) PODEJMOWANIA DECYZJI NAD ZMIANĄ STYLU ŻYCIA NA BARDZIEJ ZRÓWNOWAŻONY.